

VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA

NUTARIMAS

DĖL ELEKTROS ENERGETIKOS ĮMONIŲ APSKAITOS ATSKYRIMO IR SĄNAUDŲ PASKIRSTYMO REIKALAVIMŲ APRAŠO PATVIRTINIMO

2017 m. d. Nr. O3E-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 9 straipsnio 3 dalies 12 punktu, 56 straipsnio 3 dalimi, 68 straipsnio 9 ir 10 dalimis, 74 straipsnio 6 dalimi bei atsižvelgdama į Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) Dujų ir elektros departamento Elektros skyriaus 2017 m. d. pažymą Nr. O5E- „Dėl Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašo patvirtinimo“ Komisija n u t a r i a:

1. Patvirtinti Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo reikalavimų aprašą (toliau – Aprašas) (pridedama).

2. Pripažinti netekusiu galios nuo 2018 m. sausio 1 d. Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo, sąnaudų paskirstymo ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų aprašą, patvirtintą Komisijos 2014 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. O3-112 „Dėl Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo, sąnaudų paskirstymo ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų aprašo patvirtinimo“, su pakeitimais ir papildymais.

3. Nustatyti, kad:

3.1. Aprašas įsigalioja nuo 2018 m. sausio 1 dienos.

3.2. Aprašas taikomas rengiant ir teikiant 2018 metų ir vėlesnių ataskaitinių laikotarpių duomenis.

4. Nustatyti, kad per 6 mėnesius po Aprašo įsigaliojimo dienos elektros energetikos įmonės pateikia patikslintą Reguliavimo apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo sistemos laisvos formos aprašą.

Komisijos pirmininkas

PATVIRTINTA
Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės
komisijos
2017 m. d. nutarimu Nr. O3E-

ELEKTROS ENERGETIKOS ĮMONIŲ APSKAITOS ATSKYRIMO IR SĄNAUDŲ PASKIRSTYMO REIKALAVIMŲ APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo, sąnaudų paskirstymo ir su apskaitos atskyrimu susijusių reikalavimų aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja apskaitos atskyrimą, sąnaudų paskirstymą bei su apskaitos atskyrimu ir sąnaudų paskirstymu susijusius reikalavimus.

2. Aprašo tikslas – sudaryti prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme (toliau – Įstatymas) nustatytus tikslus, taip pat padidinti Lietuvos elektros energetikos ūkio investicinės aplinkos stabilumą bei kainodaros skaidrumą.

3. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu bei Įstatymu.

4. Aprašu vadovaujasi:

4.1. perdavimo sistemos operatorius;

4.2. skirstomųjų tinklų operatoriai;

4.3. gamintojai ir nepriklausomi elektros energijos tiekėjai, Komisijos pripažinti kaip turintys didelę įtaką rinkoje;

4.4. visuomeninis tiekėjas;

4.5. vertikalčiai integruotos elektros energetikos įmonės;

4.6. horizontalčiai integruotos elektros energetikos įmonės;

4.7. elektros energetikos įmonės, kurios teikia viešuosius interesus atitinkančias paslaugas ir kurių elektros energijos kainos yra reguliuojamos, išskyrus atsinaujinančių energijos išteklių gamintojus, elektrą gaminančius tik iš atsinaujinančių energijos išteklių, Elektros energijos gamybos termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėms taikomos apskaitos atskyrimo, sąnaudų paskirstymo taisyklės bei reikalavimai, nustatyti Šilumos kainų nustatymo metodikoje (toliau – Metodika), privalomai išskiriant Aprašo 11.1.1 papunktyje numatytas elektros energijos gamybos verslo vieneto paslaugas;

4.8. Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija), užtikrindama tinkamą elektros energetikos įmonių apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo įgyvendinimą bei nustatydamą teikiamų paslaugų kainų viršutinę ribą ir reguliuojamas kainas (kainų dedamąsias) Įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka.

5. Apraše vartojamos šios sąvokos:

Apskaitos atskyrimas – elektros energetikos įmonės pajamų, sąnaudų ir ilgalaikio turto apskaitos tvarkymas atskirai pagal atitinkamus verslo vienetus, tarsi verslo vienetai veiktų kaip savarankiški subjektai reguliuojamoje elektros energetikos įmonėje.

Ataskaitinis laikotarpis – laikotarpis, sutampantis su ūkio subjekto finansiniais metais.

Bendrosios sąnaudos – sąnaudos, kurios su konkrečia paslauga (produktu) nesiejamos nei tiesiogiai, nei netiesiogiai ir paskirstomos taikant norminius ekonomine, technine logika pagrįstus kriterijus.

Infrastruktūrinė įmonė – elektros energetikos įmonė, kuri vykdo bent vieną iš perdavimo, skirstymo ir elektros energijos gamybos veiklų ir kurių teikiamų paslaugų (produktų) kainos yra reguliuojamos.

Kriterijus – veiksnys, kuriuo vadovaujantis pagal priežastingumo ryšį konkrečios pajamų, sąnaudų ir ilgalaikio turto sumos yra priskiriamos galutinėms paslaugoms (produktams) ir (arba) verslo vienetais. Elektros energetikos įmonės naudojamas kriterijus turi būti ekonomiškai pagrįstas, logiškai pateisinamas ir nustatytas nediskriminaciniais pagrindais.

Nepaskirstomos sąnaudos – sąnaudos, kurias patiria elektros energetikos įmonė ataskaitiniu laikotarpiu, tačiau kurios nebūtinoms nei galutinėms paslaugoms (produktams) teikti (reguliuojamų kainų paslaugų (produktų) vertei kurti), nei verslui palaikyti (užtikrinti reguliuojamos veiklos nepertraukiamumą, saugumą, stabilumą). Šias sąnaudas elektros energetikos įmonė patiria savo investicijų gražos sąskaita reguliuojamoje veikloje arba apskaito kaip nereguliuojamos veiklos sąnaudas.

Netiesioginės sąnaudos – sąnaudos, kurios su konkrečia paslauga (produktu) siejamos netiesiogiai ir paskirstomos taikant norminius ekonomine, technine logika pagrįstus kriterijus.

Netiesioginis paskirstymas – pajamų, sąnaudų ir ilgalaikio turto priskyrimas vienam ar keliems verslo vienetams ar paslaugoms, proporcingai pagal nustatytą kriterijų.

Paskirstomos sąnaudos – elektros energetikos įmonės faktiškai patirtos sąnaudos, kurios yra būtinos reguliuojamos veiklos verslo vieneto veiklai vykdyti, pajamoms uždirbti ar ekonominei naudai gauti.

Reguliavimo apskaitos sistema – elektros energetikos įmonės veiklos apskaitos sistema, apimanti apskaitos atskyrimą ir sąnaudų paskirstymą, suformuota ir naudojama reguliavimo tikslais.

Sąnaudų centras – vidaus veikla (procesas) ar vidaus paslauga (produktas), kurioms tarpiniame sąnaudų paskirstymo etape yra priskiriama tam tikra netiesioginių sąnaudų suma, pagal priešastingumo principą siekiant paskirstyti netiesiogines sąnaudas galutinėms paslaugoms (produktams).

Sąnaudų paskirstymas – elektros energetikos įmonės sąnaudų priskyrimas nustatytiems verslo vienetams ir paslaugoms.

Sąnaudų vienaarūšiškumas (homogeniškumas) – sąnaudų savybė, kuri leidžia jas grupuoti pagal bendrus požymius.

Tiesioginės sąnaudos – sąnaudos, kurias galima tiesiogiai ir vienareikšmiškai priskirti konkrečioms paslaugoms (produktams).

Verslo vienetas – elektros energetikos įmonės veiklos dalis, skirta tam tikros grupės paslaugoms teikti. Verslo vieneta sudaro visi elektros energetikos įmonės išteklių transformavimo veiklos ir (ar) procesai, susiję su šios grupės paslaugų (produktų) vertės kūrimu ir tokių paslaugų (produktų) teikimu galutinių paslaugų gavėjams.

Kitos šiose Apraše vartojamos sąvokos atitinka sąvokas, nustatytas Energetikos įstatyme, Įstatyme taip pat kituose įstatymuose ir teisės aktuose bei verslo apskaitos standartuose.

6. Aprašas netaikomas organizuojant ir tvarkant buhalterinę apskaitą, rengiant finansinę atskaitomybę Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatyme bei Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme nustatyta tvarka. Elektros energetikos įmonė įgyvendindama apskaitos atskyrimą ir sąnaudų paskirstymą, taip pat teikdama informaciją Komisijai vadovaujasi Aprašo nuostatomis, o tais atvejais, kai Aprašas nereglamentuoja tam tikrų aspektų, elektros energetikos įmonė remiasi Verslo apskaitos standartais arba Tarptautiniais finansinės atskaitomybės standartais.

II SKYRIUS APSKAITOS ATSKYRIMO TAISYKLĖS

7. Apskaitos atskyrimo tikslai yra:

7.1. atskleisti verslo vieneto, kaip santykinai atskiros elektros energetikos įmonės verslo (veiklos) dalies, veiklos rezultatus per ataskaitinį laikotarpį, įskaitant faktiškai gautą investicijų gražą;

7.2. atskleisti elektros energetikos sektoriuje reguliuojamų paslaugų pajamų ir sąnaudų formavimąsi.

8. Elektros energetikos įmonė, įgyvendindama apskaitos atskyrimą, privalo vadovautis šiais principais:

8.1. priešastingumo – elektros energetikos įmonė ataskaitinio laikotarpio pajamas, sąnaudas ir ilgalaikį turtą tiesiogiai arba netiesiogiai turi paskirstyti verslo vienetams ir paslaugoms

(produktams) atitinkamai pagal veiklą ar veiklas, kurios nulėmė tų pajamų uždirbimą, sąnaudų atsiradimą (susiformavimą) ar ilgalaikio turto įsigijimą;

8.2. kaupimo – elektros energetikos įmonė ataskaitinio laikotarpio pajamas ir sąnaudas turi įtraukti į Reguliavimo apskaitos sistemą ir paskirstyti verslo vienetams ir paslaugoms (produktams), vadovaudamasi pajamų uždirbimo ir sąnaudų patyrimo faktu bei neatsižvelgdama į pinigų gavimo ir išmokėjimo faktą;

8.3. objektyvumo – elektros energetikos įmonė per ataskaitinį laikotarpį uždirbtų pajamų, patirtų sąnaudų ir ilgalaikio turto paskirstymą verslo vienetams ir paslaugoms (produktams) turi atlikti nešališkai, nesiekdama iškreipti bet kurios paslaugos (produkto) ar verslo vieneto ataskaitinio laikotarpio rezultatų (pelno ar nuostolio) ir paveikti Reguliavimo apskaitos sistemos informacijos gavėjų priimamų sprendimų;

8.4. pastovumo – elektros energetikos įmonė skirtingais ataskaitiniais laikotarpiais turi taikyti tą pačią Reguliavimo apskaitos sistemą, išskyrus tuos atvejus, kai:

8.4.1. dėl įvykusių reikšmingų įvykių ar aplinkybių reikia elektros energetikos įmonės naudojamos Reguliavimo apskaitos sistemos loginių pakeitimų;

8.4.2. Komisija reikalauja pakeisti elektros energetikos įmonės taikomą Reguliavimo apskaitos sistemą, kai ši neatitinka galiojančių teisės aktų;

8.5. skaidrumo – elektros energetikos įmonė ataskaitinio laikotarpio pajamų, sąnaudų ir ilgalaikio turto paskirstymą verslo vienetams ir paslaugoms (produktams) turi atlikti taip, kad kiekviename pajamų, sąnaudų ir ilgalaikio turto paskirstymo etape ir galutinėse ataskaitinio laikotarpio suvestinėse būtų galima aiškiai, skaidriai ir nesudėtingai nustatyti elektros energetikos įmonės pajamas, sąnaudas ir ilgalaikį turtą pagal verslo vienetus ir paslaugas (produktus). Elektros energetikos įmonė privalo užtikrinti Reguliavimo apskaitos sistemos duomenų teisingumą, tikrumą ir įvedimą laiku;

8.6. naudingumo – elektros energetikos įmonė turi parengti ir taikyti tokią Reguliavimo apskaitos sistemą, kurios teikiama informacija būtų išsami, tinkama naudoti ir suprantama tos informacijos gavėjams tiek elektros energetikos įmonės viduje, tiek už jos ribų;

8.7. patikimumo – elektros energetikos įmonė turi užtikrinti, kad pateikiama informacija tiksliai atspindėtų elektros energetikos įmonės finansinę būklę, joje nebūtų klaidų ir nukrypimų nuo teisės aktų reikalavimų.

8.8. optimalumo – reguliavimo apskaitos sistemoje naudojamos informacijos detalumas turi būti toks, kad reguliuojamos veiklos apskaitos informacijos rengimo sąnaudos nebūtų didesnės už naudą, kurią tikimasi gauti ją panaudojus.

9. Reguliavimo apskaitos sistemoje pajamas, sąnaudas ir ilgalaikį turtą leidžiama įtraukti į apskaitą tik vieną kartą – sudarant apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo ataskaitas, elektros energetikos įmonei draudžiama tas pačias pajamas, sąnaudas ir ilgalaikį turtą įtraukti į apskaitą daugiau kaip vieną kartą.

10. Elektros energetikos įmonė privalo užtikrinti, kad Reguliavimo apskaitos sistema atitiktų šio Aprašo reikalavimus. Elektros energetikos įmonė privalo suformuoti tokią Reguliavimo apskaitos sistemą, kuri leistų pateikti šio Aprašo IV skyriuje nurodytą informaciją bei visiškai įsitikinti apskaitos atskyrimo bei sąnaudų paskirstymo taisyklių įgyvendinimu ir šio Aprašo 8 punkte nurodytų principų įgyvendinimu.

11. Elektros energetikos įmonė, vykdydama apskaitos atskyrimą, ataskaitinio laikotarpio pajamas, sąnaudas ir ilgalaikį turtą privalo paskirstyti pagal šiuos verslo vienetus:

11.1. elektros energijos gamybos veiklą:

11.1.1. kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėje apskaitos atskyrimas tarp šilumos ir elektros energijos gamybos verslo vienetų atliekamas vadovaujantis Metodikoje nustatytais apskaitos atskyrimo taisyklėmis. Elektros energijos gamybos termofikaciniu režimu verslo vieneto dalyje elektros energetikos įmonė privalo numatyti tokias paslaugas (produktus), kurių pajamos, sąnaudos ir ilgalaikis turtas turi būti atskirai apskaityti vadovaujantis Metodikos reikalavimais;

11.1.1.1. remtinios elektros energijos gamybos;

11.1.1.2. neremtinios elektros energijos gamybos;
 11.1.1.3. galios rezervų užtikrinimo;
 11.1.1.4. elektros energijos prekybos;
 11.1.1.5. kitos reguliuojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą, bet Komisijos reguliuojama pagal kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos kitą reguliuojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą, paskirstant į produktus (paslaugas);

11.1.1.6. nereguluojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą arba kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos nereguluojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą).

11.1.2. elektros energijos gamybos kondensacinėje elektrinėje veiklą. Šioje verslo vieneto dalyje elektros energetikos įmonė privalo numatyti tokias paslaugas (produktus), kurių pajamos, sąnaudos ir ilgalaikis turtas turi būti atskirai apskaityti:

11.1.2.1. remtinios elektros energijos gamybos;
 11.1.2.2. neremtinios elektros energijos gamybos;
 11.1.2.3. galios rezervų užtikrinimo;
 11.1.2.4. elektros energijos prekybos;
 11.1.2.5. Europos Sąjungos teisės aktais nustatytų papildomų reikalavimų, susijusių su aplinkosauga, įgyvendinimo;

11.1.2.6. kitos reguliuojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą, bet Komisijos reguliuojama pagal kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos kitą reguliuojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą, paskirstant į produktus (paslaugas);

11.1.2.7. nereguluojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą arba kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos nereguluojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą).

11.2. elektros energijos perdavimo veiklą. Šiame verslo vienete elektros energetikos įmonė privalo numatyti tokias paslaugas (produktus), kurių pajamos, sąnaudos ir ilgalaikis turtas turi būti atskirai apskaityti:

11.2.1. perdavimo aukštos (330–110 kV) įtampos tinklais (iš paslaugos pajamų ir sąnaudų išskiriant per metus prijungtų gamintojų ar naujų vartotojų pajamas ir sąnaudas;

11.2.2. sisteminių paslaugų;

11.2.3. balansavimo;

11.2.4. balansavimo administravimo;

11.2.5. naudojimasis jungiamosiomis linijomis ir įėjimo į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką paslaugų;

11.2.6. viešuosius interesus atitinkančių paslaugų;

11.2.7. kitos reguliuojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą, bet Komisijos reguliuojama pagal kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos kitą reguliuojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą, paskirstant į produktus (paslaugas);

11.2.8. nereguluojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą arba kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos nereguluojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą).

11.3. elektros energijos skirstymo veiklą. Šiame verslo vienete elektros energetikos įmonė privalo numatyti tokias paslaugas (produktus), kurių pajamos, sąnaudos ir ilgalaikis turtas turi būti atskirai apskaitytos:

11.3.1. skirstymo vidutinės (35–6 kV) įtampos tinklais (iš paslaugos pajamų ir sąnaudų išskiriant per metus prijungtų gamintojų ar naujų vartotojų pajamas ir sąnaudas;

11.3.2. skirstymas žemos (0,4 kV) įtampos tinklais (iš paslaugos pajamų ir sąnaudų išskiriant per metus prijungtų gamintojų ar naujų vartotojų pajamas ir sąnaudas;

11.3.3. balansavimo;

11.3.4. kitos reguliuojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą, bet Komisijos reguliuojama pagal kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos kitą reguliuojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą, paskirstant į produktus (paslaugas);

11.3.5. nereguluojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą arba kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos nereguluojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą).

11.4. elektros energijos tiekimo veiklą. Šiame verslo vienetė elektros energetikos įmonė privalo numatyti tokias paslaugas (produktus), kurių pajamos, sąnaudos ir ilgalaikis turtas turi būti atskirai apskaityti:

11.4.1. elektros energijos didmeninės prekybos;

11.4.2. mažmeninio tiekimo;

11.4.3. visuomeninio tiekimo;

11.4.4. garantinio tiekimo;

11.4.5. kitos reguliuojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą, bet Komisijos reguliuojama pagal kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos kitą reguliuojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą, paskirstant į produktus (paslaugas);

11.4.6. nereguluojamos veiklos, kuri sudaro ūkio subjekto veikla, nereguluojama pagal Įstatymą arba kitus Lietuvos Respublikos įstatymus (visą Komisijos nereguluojamą veiklą formuojant kaip vieną verslo vienetą).

12. Elektros energetikos įmonė, išskyrus Aprašo 4.7 papunktyje numatytas išimtis, ataskaitinio laikotarpio sąnaudas turi paskirstyti verslo vienetams ir juos sudarančioms paslaugoms (produktams), vadovaudamasi sąnaudų paskirstymo taisyklėmis, kaip nurodyta Aprašo III skyriuje.

13. Elektros energetikos įmonė ataskaitinio laikotarpio pajamas turi paskirstyti verslo vienetams ir juos sudarančioms paslaugoms (produktams), remdamasi atsiskaitymų su klientais sistemos įrašais ir apmokėjimui išrašytų sąskaitų (sąskaitų tvarkymo sistemos) informacija. Jeigu ataskaitinio laikotarpio pajamų negalima tiesiogiai priskirti konkrečioms paslaugoms (produktams), pajamos paskirstomos naudojant atitinkamus pajamų paskirstymo kriterijus ir laikantis Aprašo 8 punkte nurodytų principų.

14. Elektros energetikos įmonė ilgalaikį turtą turi paskirstyti tiesiogiai verslo vienetams pagal tai, kurių paslaugų (produktų) teikimui tas turtas ataskaitiniu laikotarpiu yra naudojamas. Jeigu šio turto vertės negalima tiesiogiai priskirti konkrečioms verslo vienetams ar paslaugoms (produktams), turtas paskirstomas naudojant atitinkamus turto paskirstymo kriterijus ir laikantis Aprašo 8 punkte nurodytų principų.

15. Elektros energetikos įmonė ilgalaikio turto vertę verslo vienetams turi paskirstyti tokia tvarka:

15.1. kai ilgalaikis turtas yra naudojamas konkrečios verslo vieneto veiklai užtikrinti ar konkrečiai paslaugai (produktui) teikti, ilgalaikio turto vertę elektros energetikos įmonė turi tiesiogiai priskirti konkrečiam verslo vienetui ir konkrečiai paslaugai (produktui).

15.2. Kai ilgalaikis turtas yra susijęs su keliais verslo vienetais ar keliomis paslaugomis (produktais), jo vertė paskirstoma netiesiogiai atitinkamiems verslo vienetams ir atitinkamoms paslaugoms (produktams) pagal tai, koku mastu ilgalaikis turtas naudojamas verslo vieneto veikloje ar paslaugos (produkto) veikloje, naudojant ekonomiškai pagrįstus paskirstymo kriterijus ir laikantis Aprašo 8 punkte nurodytų principų;

15.3. kai ilgalaikis turtas yra naudojamas bendram veiklos palaikymui (užtikrinimui), ilgalaikio turto vertę elektros energetikos įmonė turi proporcingai paskirstyti verslo vienetams ir paslaugoms, naudojant ilgalaikio turto paskirstymo kriterijus;

15.4. elektros energetikos įmonei, vykdančiai ilgalaikio turto paskirstymą reguliuojamiems verslo vienetams ir paslaugoms (produktams), draudžiama priskirti:

15.4.1. plėtros darbų vertę, iki ilgalaikio turto vienetų, kurių formavimui buvo atliekami plėtros darbai, eksploatacijos pradžios;

15.4.2. prestižo vertę;

15.4.3. investicinio turto vertę;

15.4.4. finansinio turto vertę;

15.4.5. atidėtojo mokesčio turto vertę;

15.4.6. kito ilgalaikio turto vertę, kuris nėra būtinas reguliuojamai veiklai vykdyti, įskaitant prabangos prekes (meno kūrinius, juvelyrinius dirbinius ir kt.), ilgalaikį turtą, kuris nesukuria papildomos ekonominės naudos, lyginant su pigesnėmis alternatyvomis (pavyzdžiui prabangūs automobiliai), o labiau skirtas elektros energetikos įmonės įvaizdžio formavimui, taip pat laisvalaikio ir pramogų inventorių ir pan.;

15.4.7. infrastruktūrinių įmonių ir didelę įtaką rinkoje turinčių įmonių ilgalaikio turto (bet kurios kategorijos) vertės pokytį, dėl turto perkainojimo, atlikto pagal Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų (TFAS) arba verslo apskaitos standartų (VAS) reikalavimus po 2001 m. gruodžio 31 d;

15.5. elektros energetikos įmonė, vykdanči ilgalaikio turto paskirstymą, reguliuojamiems verslo vienetams ir paslaugoms (produktams) gali priskirti, bet į reguliuojamos paslaugos (produkto) turto bazę draudžiama įtraukti:

15.5.1. ilgalaikio turto (bet kurios kategorijos), sukurto įvykdžius investicinius projektus, ar jo dalies teisės aktų nustatyta tvarka nesuderintus su Komisija, vertę;

15.5.2. nebaigtos statybos vertę, nenaudojamų, likviduotų, nurašytų, laikinai nenaudojamų (užkonservuotų), esančių atsargose turto vienetų vertę, išskyrus išnuomoto ar panaudos teisėmis perduoto turto vertę, kuris nevykdant nereguliuojamos veiklos visa apimtimi būtų naudojamas elektros energetikos įmonės veikloje;

15.5.3. ilgalaikio turto vienetų vertės dalį, sukurtą už Europos Sąjungos fondų lėšas, dotacijų, subsidijų ar joms prilygintas lėšas, taip pat perkrovų pajamas ir apyvartinių taršos leidimų teigiamo prekybos rezultato lėšas;

15.5.4. ilgalaikio turto vienetų vertės dalį, sukurtą elektros energetikos gamintojų ir vartotojų sumokėtomis lėšomis už prijungimą prie tinklų;

15.5.5. ilgalaikio turto ar jo dalies vertę, pripažintą neefektyviomis investicijomis:

15.5.5.1. Komisijos 2008 m. gruodžio 18 d. protokolu Nr. O2-40;

15.5.5.2. optimizuojant tinklo elementus LRAIC modeliu.

16. Infrastruktūros įmonių atveju LRAIC modeliu optimizuotino ilgalaikio turto vertė apskaitoma atstatomaisiais kaštais, likusio turto vertė apskaitoma istoriniais kaštais.

17. Pajamos, kurias elektros energetikos įmonė gauna dėl išnuomoto ar panaudos teisėmis perduoto turto, kuris visa apimtimi naudojamas elektros energetikos įmonės veikloje (t. y. tinklo elementai), privalo būti padalinamas ir lygiomis dalimis priskiriamas elektros energetikos įmonės teikiamai paslaugai (produktui), kuriai yra priskiriamas šis turtas ir nereguliuojamos veiklos verslo vienetui. Tais atvejais, kai investicijos vykdomos dalyvaujant kitoms energetikos, elektroninių ryšių ar kitą infrastruktūrinę veiklą vykdančioms įmonėms, ta dalimi, kuria šios investicijos, susijusios su inžinerinių darbų sąnaudomis, turi būti paskirstomos tarp atitinkamą infrastruktūrinę veiklą vykdančių įmonių. 50 proc. pajamų, gautų iš kitų infrastruktūrinių įmonių dėl inžinerinių darbų sąnaudų pasidalinimo, yra įtraukiama į reguliuojamos paslaugos (produkto) reguliacinę turto vertę.

18. Pajamos, kurias elektros energetikos įmonė gauna dėl išnuomoto ar panaudos teisėmis perduoto kito, nei Aprašo 17 punkte nurodyto, reguliuojamoje veikloje naudojamo turto, privalo pilna apimti būti priskirtos elektros energetikos įmonės teikiamai paslaugai (produktui), kuriai yra priskiriamas šis turtas.

III SKYRIUS SĄNAUDŲ PASKIRSTYMO TAISYKLĖS

19. Elektros energetikos įmonė veikloje patiriamas sąnaudas nustato, vadovaudamasi buhalterinės apskaitos registruose užfiksuotais įrašais, kuriais remiantis buvo sudaryta finansinė atskaitomybė. Perkeldama duomenis iš buhalterinės apskaitos registru į Reguliavimo apskaitos sistemą, elektros energetikos įmonė privalo:

19.1. užtikrinti, kad būtų perkelti visi bei teisingi duomenys;

19.2. suskirstyti perkeliamas sąnaudas į Aprašo 20 punkte nurodytas sąnaudų grupes, remdamasi sąnaudų vienušiuškumu (homogeniškumu);

19.3. užtikrinti, kad Reguliavimo apskaitos sistemoje būtų galimybė patikrinti sąnaudų perkėlimo išsamumą bei teisingumą;

19.4. elektros energijos gamybos termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėje sąnaudų paskirstymas tarp šilumos ir elektros gamybos veiklų atliekamas vadovaujantis Metodikoje nustatytais sąnaudų paskirstymo taisyklėmis. Elektros energijos gamybos termofikaciniu režimu verslo vieneto detalizaciją elektros energetikos įmonė privalo pateikti vadovaudamasi Aprašo 11.1.1 papunkčio reikalavimais.

20. Visos elektros energetikos įmonės patiriamos sąnaudos turi būti suskirstytos į šias sąnaudų grupes:

- 20.1. elektros energijos įsigijimo sąnaudos;
- 20.2. kuro elektros energijos gamybai sąnaudos;
- 20.3. apyvartinių taršos leidimų įsigijimo sąnaudos;
- 20.4. elektros energijos technologinėms ir savosioms reikmėms įsigijimo sąnaudos;
- 20.5. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos;
- 20.6. einamojo remonto ir priežiūros sąnaudos;
- 20.7. personalo sąnaudos;
- 20.8. rinkodaros ir pardavimų sąnaudos;
- 20.9. finansinės sąnaudos (išskyrus palūkanas);
- 20.10. administracinės sąnaudos;
- 20.11. kitos paskirstomos sąnaudos;
- 20.12. mokesčių sąnaudos;
- 20.13. nepaskirstomos sąnaudos.

21. Sąnaudos, kurių apimtis per ataskaitinį laikotarpį priklauso nuo suteiktų (parduotų) paslaugų (produktų) kiekio per tą laikotarpį, laikomos kintamomis sąnaudomis (šio Aprašo 20.1–20.4 papunkčiuose nurodytos sąnaudų grupės). Sąnaudos, kurių apimtis per ataskaitinį laikotarpį nepriklauso nuo suteiktų (parduotų) paslaugų (produktų) kiekio per tą laikotarpį, laikomos pastoviomis sąnaudomis (šio Aprašo 20.5–20.12 papunkčiuose nurodytos sąnaudų grupės).

22. Skaičiuodama ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas, elektros energetikos įmonė privalo taikyti Komisijos nustatytus ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvus (Aprašo 3 priedas) ir tiesiogiai proporcingą nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo metodą. Skaičiuodama reguliuojamos veiklos nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas, elektros energetikos įmonė turi vadovautis šiais principais:

22.1. Komisijos nustatyti ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai taikomi visam reguliuojamoje veikloje naudojamam ilgalaikiam turtui, nepriklausomai nuo jo įsigijimo laiko ir vertės;

22.2. tais ilgalaikio turto vienetų atvejais, kai įvedami nauji ilgalaikio turto vienetai, kuriems Aprašo 3 priede nenustatyti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo laikotarpiai, elektros energetikos įmonė turi pasirinkti ir taikyti ekonomiškai pagrįstą ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo laikotarpį, kol jis bus nustatytas Komisijos. Kai elektros energetikos įmonės naujai įvedamam turto vienetai taikytas nusidėvėjimo normatyvas skiriasi nuo Komisijos nustatyto, įmonės turi taikyti Komisijos šiam turtui nustatytus nusidėvėjimo normatyvus;

22.3. elektros energetikos įmonė, nustačiusi, kad ilgalaikio turto vienetams turi būti taikomi ilgesni nei Komisijos nustatyti nusidėvėjimo normatyvai, nedelsiant privalo pateikti informaciją Komisijai, kad būtų nustatyti nauji šio ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai;

22.4. elektros energetikos įmonės, nurodytos Aprašo 4.7 papunktyje, gaminančios elektros energiją bendro ciklo elektrinėse (įskaitant kondensacinės Lietuvos elektrinės šilumos gamybos įrenginius), nusidėvėjimo normatyvus taiko pagal Šilumos kainų nustatymo metodiką;

22.5. elektros energetikos įmonei įgyvendinus investicijas, kurios pagerina turto būklę, šio ilgalaikio turto ar jų grupės tarnavimo laikotarpis gali būti pratęstas įmonės ekspertų motyvuotu sprendimu. Ilgalaikio turto vienetų sąrašas ir ekspertų pagrindimai, turto vienetams kuriems buvo

nustatyti nauji ilgalaikio turto nusidėvėjimo laikotarpiai, Komisijai pateikiamas per 40 dienų nuo praėjusių reguliavimo metų pabaigos. Komisijai nustačius, kitą nei energetikos įmonių ekspertų apskaičiuotą ilgalaikio turto ar jų grupės tarnavimo laikotarpį, energetikos įmonė, skaičiuodama nusidėvėjimo sąnaudas, privalo taikyti Komisijos nustatytą ilgalaikio turto ar jų grupės tarnavimo laikotarpį;

22.6. iki Aprašo įsigaliojimo dienos įsigytiems ilgalaikio turto vienetams Aprašo 3 priede nustatyti ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai taikomi šio ilgalaikio turto 2017 m. gruodžio 31 d. likutinei vertei, kuri vadovaujantis Aprašo 22 punkte nustatytais nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo principais nudėvima per likusį turto naudingo tarnavimo laiką;

22.7. ilgalaikio turto likutinė vertė, pradedant laikotarpiu, kada buvo patikslinta ir su Komisija suderinta nauja nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimo norma, turi būti nudėvima per likusį patikslintą turto naudingo tarnavimo laiką;

22.8. elektros energetikos įmonės įgyvendintos investicijos, kurios neprailgina esamo turto naudingo tarnavimo laiko, nusidėvėjimo skaičiavimo pabaigos data turi būti lygi turto vieneto, su kuriuo ši investicija susijusi (inventorinis numeris sutampa), naudingo tarnavimo laiko pabaigos datai. Jeigu tokios investicijos ir susijusio turto vieneto naudingo tarnavimo laikas reikšmingai skiriasi, įgyvendinant tokias investicijas turi būti vadovujamasi ekonominio naudingumo principu įvertinant galimas investavimo alternatyvas;

22.9. elektros energetikos įmonės įgyvendintos investicijos, kurios prailgina esamo turto naudingo tarnavimo laiką, nusidėvėjimo skaičiavimo pabaigos data turi būti lygi turto vieneto, su kuriuo ši investicija susijusi (inventorinis numeris sutampa), naudingo tarnavimo laiko pabaigos datai, kuri yra atitinkamai prailginta, atsižvelgiant į įgyvendintos investicijos teikiamą naudą.

23. Elektros energetikos įmonės ilgalaikio turto rekonstravimo ar (kapitalinio) remonto darbai, didinantys ilgalaikio turto ekonominę naudą (t. y. pagerinantys naudingąsias savybes ar naudingo tarnavimo laiką), įforminami komisijos, sudarytos iš elektros energetikos įmonės darbuotojų, motyvuotu sprendimu (perdavimo eksploatuoti aktu ar kitu įmonės apskaitos politikoje numatytu dokumentu), kuriame pateikiamos išvados dėl atliktų darbų ekonominės naudos: pailginto turto naudingo tarnavimo laiko ir (arba) pagerintų turto naudingųjų savybių.

Ilgalaikio turto remonto išlaidos skirtos atkurti ar palaikyti jo pirmines savybes turėtų būti pripažįstamos sąnaudomis, kai jos susidaro, išskyrus išimtinis ir pagrįstus atvejus (pvz.: remonto darbų sąnaudos sudaro reikšmingą dalį ilgalaikio turto įsigijimo vertės, atlikti darbai leis ilgiau eksploatuoti turto vienetą ir pan.).

24. Elektros energetikos įmonė, skaičiuodama teikiamų paslaugų (produktų) sąnaudas pagal šį Aprašą, privalo, laikydamasi priešastingumo principo, ataskaitinio laikotarpio sąnaudas paskirstyti paslaugoms (produktams), sudarančioms verslo vienetus. Jeigu tiesioginis paskirstymas nėra galimas, elektros energetikos įmonė, ataskaitinio laikotarpio sąnaudas paskirstydama paslaugoms (produktams), privalo naudoti atitinkamus sąnaudų paskirstymo kriterijus. Nustatydama sąnaudų paskirstymo kriterijų dydžius, elektros energetikos įmonė turi naudoti objektyvią veiklos ir (arba) finansinę informaciją bei laikytis šio Aprašo 8 punkte nustatytų principų, ypač priešastingumo principo.

25. Elektros energetikos įmonė visas patiriamas sąnaudas galutinių paslaugų (produktų) atžvilgiu, laikydamasi šio Aprašo 8 punkte nurodytų principų, privalo priskirti vienai iš šių kategorijų:

25.1. tiesioginių sąnaudų kategorijai priskiriamos sąnaudos, kurių atsiradimą (susiformavimą) ir apimtį lėmė konkrečios paslaugos (produktai) ir jų apimtis ataskaitiniu laikotarpiu;

25.2. netiesioginių sąnaudų kategorijai priskiriamos sąnaudos, kurių atsiradimą (susiformavimą) lėmė keleto paslaugų (produktų) grupė, vidinis procesas ar jų grupė ir kurių sąryšis su konkrečiomis paslaugomis (produktais) yra netiesioginis. Šios sąnaudos paskirstomos taikant norminius ekonomine, technine logika pagrįstus paskirstymo kriterijus;

25.3. bendrųjų sąnaudų kategorijai priskiriamos sąnaudos, skirtos elektros energetikos įmonės bendram veiklos palaikymui (užtikrinimui), kurios su konkrečiomis paslaugomis (produktais) neturi nei tiesioginio, nei netiesioginio sąryšio, tačiau kurių atsiradimą (susiformavimą) lėmė poreikis užtikrinti elektros energetikos įmonės organizacinės veiklos nepertraukiamumą, saugumą, stabilumą;

25.4. nepaskirstomų sąnaudų kategorijai priskiriamos sąnaudos, nepriskirtinos nė vienai iš Aprašo 25.1–25.3 papunkčiuose paminėtų kategorijų ir nurodytos Aprašo 32 punkte.

26. Tiesioginių sąnaudų kategorijai priskirtas sąnaudas elektros energetikos įmonė turi paskirstyti toms paslaugoms (produktams), kurios tiesiogiai nulėmė tų sąnaudų atsiradimą (susiformavimą).

27. Netiesioginių sąnaudų kategorijai priskirtas sąnaudas elektros energetikos įmonė, užtikrindama Aprašo 8 punkte išvardintų principų įgyvendinimą, gali paskirstyti iš karto, naudodama sąnaudų paskirstymo kriterijus, objektyviausiai atspindinčius priežastinį sąnaudų formavimosi ryšį, arba naudodama tarpinius sąnaudų centrus toms paslaugoms (produktams), jų grupėms ir verslo vienetams, kurie netiesiogiai bendrai lėmė tų sąnaudų atsiradimą (susiformavimą). Visas netiesiogines sąnaudas, susijusias su būtinų funkcijų atlikimu, teikiant paslaugas (produktus) jų gavėjams, elektros energetikos įmonė pagal poreikį gali suskirstyti į šiuos sąnaudų centrus:

27.1. infrastruktūros valdymo ir eksploatacijos veiklų grupė,

27.2. infrastruktūros plėtros veiklų grupė,

27.3. paslaugų teikimo veiklų grupė,

27.4. paslaugų plėtros veiklų grupė,

27.5. pardavimo veiklų grupė,

27.6. klientų aptarnavimo veiklų grupė,

27.7. gedimų šalinimo veiklų grupė,

27.8. atsiskaitymų ir apskaitos veiklų grupė,

27.9. transporto valdymo veiklų grupė,

27.10. materialinio aprūpinimo veiklų grupė,

27.11. personalo valdymo veiklų grupė,

27.12. kita.

28. Elektros energetikos įmonė, siekdama užtikrinti efektyvų šio Aprašo 8 punkte nustatytų principų įgyvendinimą, turi nustatyti pakankamą vidaus veiklų grupių ir vidaus veiklų kiekvienoje grupėje skaičių, pagal poreikį detalizavus Aprašo 27 punkte nurodytas veiklų grupes.

29. Sąnaudų centrams priskirtas netiesiogines sąnaudas elektros energetikos įmonė turi paskirstyti paslaugoms (produktams). Tokių sąnaudų paskirstymą elektros energetikos įmonė turi atlikti, naudodama sąnaudų paskirstymo kriterijus, objektyviausiai atspindinčius priežastinį sąnaudų formavimosi ryšį tarp sąnaudų centro, kurio sąnaudos skirstomos, ir sąnaudų centro arba paslaugos (produkto), kuriam sąnaudos yra priskiriamos. Elektros energetikos įmonė privalo pagrįsti, kad kiekvienas netiesioginių sąnaudų paskirstymo kriterijus atitinka šio Aprašo 8 punkte nustatytus principus.

30. Bendrosios sąnaudos, išskyrus nusidėvėjimo sąnaudas, kurioms elektros energetikos įmonė, vadovaudamasi priežastingumo principu, turi priskirti kaip galima mažiau sąnaudų, paskirstomos verslo vienetams ir paslaugoms (produktams) pagal atitinkamam verslo vienetui ir konkrečiai paslaugai (produktui) priskirtą pastoviuųjų tiesioginių ir netiesioginių sąnaudų sumą. Ilgalaikio turto, skirto bendram veiklos palaikymui, nusidėvėjimo sąnaudos atitinkamam verslo vienetui ir paslaugai (produktui) priskiriamos pagal Aprašo 15.3 papunktyje pateiktą ilgalaikio turto paskirstymo tvarką.

31. Nepaskirstomas sąnaudas, nurodytas Aprašo 32 punkte, elektros energetikos įmonė turi įtraukti į Reguliavimo apskaitos sistemą, tačiau tokias sąnaudas perkeldama iš buhalterinės apskaitos registru į Reguliavimo apskaitos sistemą, elektros energetikos įmonė turi iš karto priskirti nepaskirstomoms sąnaudoms.

32. Elektros energetikos įmonei, vykdančiai sąnaudų paskirstymą, draudžiama reguliuojamų kainų paslaugoms (produktams) ir atitinkamiems verslo vienetams, į kurių sudėtį įeina reguliuojamų kainų paslaugos (produktai), priskirti šias nepaskirstomas sąnaudas:

- 32.1. beviltiškas skolas, baudas, delspinigius;
- 32.2. paramą, labdarą ir vartotojų švietimo sąnaudas, išskyrus tas, kurios privalomos pagal teisės aktų reikalavimus;
- 32.3. tantjemų išmokas;
- 32.4. narystės, stojamųjų įmokų sąnaudas, išskyrus sąnaudas dėl teisės aktuose numatyto privalomo dalyvavimo ir tiesiogiai susijusio su reguliuojamu verslo vienetu;
- 32.5. patirtas palūkanų ir kitas finansinės-investicinės veiklos sąnaudas;
- 32.6. komandiruočių, personalo mokymo, reprezentacijos, reklamos, viešųjų ryšių, rinkodaros, komunikacijų tyrimų, nuotolinių kanalų populiarinimo, įvairių monitoringų sąnaudas, kurios yra būtinos reguliuojamai veiklai vykdyti, sudarančias daugiau kaip:
 - 32.6.1. 2,8 proc. elektros energetikos perdavimo veiklą vykdančios įmonės verslo vieneto veiklos sąnaudų, nurodytų Aprašo 20.6–20.11 papunkčiuose;
 - 32.6.2. 0,61 proc. elektros energetikos skirstymo veiklą vykdančios įmonės verslo vieneto veiklos sąnaudų, nurodytų Aprašo 20.6–20.11 papunkčiuose;
 - 32.6.3. 3,2 proc. elektros energetikos visuomeninio tiekimo veiklą vykdančios įmonės verslo vieneto veiklos sąnaudų, nurodytų Aprašo 20.6–20.11 papunkčiuose;
 - 32.6.4. 0,85 proc. elektros energetikos gamybos veiklą vykdančios įmonės, pripažintos kaip turinčios didelę įtaką rinkoje, verslo vieneto veiklos sąnaudų, nurodytų Aprašo 20.6–20.11 papunkčiuose;
- 32.7. konsultacines sąnaudas, išskyrus sąnaudas, kurios yra susijusios su reguliuojama veikla ir atitinka bent vieną iš žemiau nurodytų kriterijų:
 - 32.7.1. tikslai ir (ar) rezultatai, kurių siekiant buvo papildomai samdomi konsultantai, buvo pasiekti;
 - 32.7.2. įmonė neturėjo reikiamos kompetencijos darbuotojų iškilusiam klausimui spręsti ir konsultacija buvo dėl vienkartinio klausimo;
 - 32.7.3. konsultantai atlieka periodišką elektros energetikos įmonės darbus ir tai yra ekonomiškiau negu nuolatinio įmonės darbuotojo išlaikymas;
 - 32.7.4. ekonominė nauda yra didesnė negu konsultavimosi sąnaudos, jei rezultatai gali būti ekonomiškai įvertinami;
 - 32.7.5. kitos pagrindžiančios aplinkybės, tuo atveju, jeigu sąnaudų tikslingumo negalima įvertinti pagal Aprašo 32.7.1–32.7.4 papunkčiuose nurodytus kriterijus.
- 32.8. mokymų dalyvių maitinimo, konkursų, parodų, įvairių renginių, organizavimo, dovanų pirkimo, žalos atlyginimo, išskyrus dėl gamtos stichijų ar *force majeure* aplinkybių, kurios nėra vertinamos Komisijos patvirtintuose Elektros energijos persiuntimo patikimumo ir paslaugų kokybės reikalavimuose, vartotojų patirtų nuostolių atlyginimas, materialinės žalos žemės savininkams, kurių nuosavybės teise priklausančios valdos yra netoliese pažeidimo šaltinio arba pažeidimo šaltinis yra tose ribose, pelno mokesčio nuo dividendų, sporto salių ir kaimo turizmo teikiamų paslaugų bei kitų panašaus pobūdžio paslaugų, susijusių su rekreacija, įsigijimo sąnaudas;
- 32.9. sąnaudas, susijusias su įmonės įvaizdžio kūrimo tikslais, t. y. salių nuomos, svečių maitinimo ir kitos panašaus pobūdžio sąnaudos, NASDAQ biržos išlaidos, informacijos skelbimo sąnaudos, išskyrus tas, kurios patirtos dėl teisės aktų reikalavimų;
- 32.10. išmokas pagal kolektyvinę sutartį (tarp jų – išmokas įvairioms kultūros, sveikatinimo ir sporto paslaugoms, gimimo pašalpas, išmokas už mokymosi ir papildomas atostogas, pašalpas mirties atveju, pašalpas už nepilnamečius ir neįgalius šeimos narius, paramą profsąjungoms bei kitas išmokas darbuotojams pagal kolektyvinę sutartį), kurios viršija Lietuvos Respublikos darbo kodekse numatytas privalomas išmokas;
- 32.11. sąnaudas, susijusias su atidėjimais ir atostogų kaupiniais;
- 32.12. didesnes išmokas darbuotojams negu jos numatytos Lietuvos Respublikos darbo kodekse;

- 32.13. sąnaudas patirtas dėl darbdavio kaltės;
- 32.14. nenaudojamo, likviduoto, nurašyto, esančio atsargose, ilgalaikio turto nusidėvėjimo bei palaikymo sąnaudas, išskyrus užkonservuoto turto palaikymo sąnaudas, jei įmonė pateikia ekonominį ar teisinį pagrindimą dėl turto užkonservavimo pagrįstumo;
- 32.15. nebaigtos statybos ilgalaikio turto sąnaudas;
- 32.16. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudų dalį, priskaičiuojamą nuo ilgalaikio turto vienetų vertės, sukurtos už Europos Sąjungos fondų, dotacijų ir subsidijų, perkrovų pajamas ir joms prilygintas lėšas (įskaitant apyvartinių taršos leidimų teigiamo prekybos rezultato lėšas);
- 32.17. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudų dalį, priskaičiuojamą nuo ilgalaikio turto vienetų vertės, sukurtos elektros energetikos gamintojų ir vartotojų sumokėtomis lėšomis už prijungimą prie tinklų;
- 32.18. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudų dalį, priskaičiuojamą nuo ilgalaikio turto vienetų vertės pokyčio, dėl turto perkainojimo, pagal Tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų (TFAS) arba verslo apskaitos standartų (VAS) reikalavimus, atlikto po 2001 m. gruodžio 31 d.;
- 32.19. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas nuo ilgalaikio turto ar jo dalies vertės, sukurtos įvykdžius investicinius projektus, teisės aktų nustatyta tvarka nesuderintus su Komisija;
- 32.20. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas nuo prestižo, investicinio turto, finansinio turto, kito ilgalaikio turto, kuris nėra būtinas reguliuojamai veiklai vykdyti, įskaitant prabangos prekes (jei joms taikomas nusidėvėjimo (amortizacijos) skaičiavimas), ilgalaikio turto, kuris nesukuria papildomos ekonominės naudos, lyginant su pigesnėmis alternatyvomis (pavyzdžiui prabangūs automobiliai), o labiau skirtas įmonės prestižui kurti, taip pat laisvalaikio ir pramogų inventoriaus ir pan.;
- 32.21. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudų dalį, priskaičiuojamą nuo neefektyviomis investicijomis pripažinto ilgalaikio turto ar jo dalies, išskyrus Energetikos įmonių investicijų projektų derinimo tvarkoje numatytus atvejus;
- 32.22. nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudas nuo plėtos darbų iki ilgalaikio turto vienetų, kurių formavimui buvo atliekami plėtos darbai, eksploatacijos pradžios.
33. Elektros energetikos įmonei, vykdančiai sąnaudų paskirstymą, leidžiama reguliuojamų kainų paslaugoms (produktams) ir atitinkamiems verslo vienetams, į kurių sudėtį įeina reguliuojamų kainų paslaugos (produktai), priskirti ilgalaikio turto nurašymų sąnaudas (išskyrus nurašomo turto perkainojimo rezultata), kurios atskirais atvejais yra lygios arba viršija 10 tūkst. Eur, tik tuomet, kai elektros energetikos įmonė pagrindžia Komisijai šiuos ilgalaikio turto nurašymo atvejus, išskyrus elektros energijos gamintojus, pripažintus turinčiais didelę įtaką rinkoje, kurie Komisijai privalo pagrįsti visus ilgalaikio turto nurašymo atvejus.
34. Elektros energetikos įmonėms draudžiama priskirti reguliuojamų kainų paslaugoms (produktams) ir atitinkamiems verslo vienetams, į kurių sudėtį įeina reguliuojamų kainų paslaugos (produktai), ilgalaikio turto nurašymo sąnaudas, kurios yra mažesnės nei 10 tūkst. Eur, ir bendrai sudarančias daugiau kaip 0,05 proc. elektros energetikos įmonės ilgalaikio reguliuojamo turto vertės perdavimo sistemos operatoriaus atveju, 0,18 proc. – elektros energetikos įmonės ilgalaikio reguliuojamo turto vertės skirstymo sistemos operatoriaus atveju.
35. Elektros energetikos įmonei, vykdančiai sąnaudų paskirstymą, leidžiama reguliuojamų kainų paslaugoms (produktams) ir atitinkamiems verslo vienetams, į kurių sudėtį įeina reguliuojamų kainų paslaugos (produktai), priskirti sąnaudas, susijusias su visuomenės informavimu apie įmonių vykdomus strateginius projektus, siekiant nuosekliai, numatytais terminais įgyvendinti strateginį projektą, ir sąnaudas, susijusias su visuomenės informavimu apie įmonės kasdienę veiklą, dėl kurios įmonė teisės aktų nustatyta tvarka yra pripažinta turinčia strateginę reikšmę valstybei, siekiant skaidriai ir suprantamai atsiskaityti visuomenei už vykdomą veiklą ir jos rezultatus, tačiau neviršijant Aprašo 32.6 papunktyje numatyto tokių sąnaudų ribojimo.

IV SKYRIUS

SU APSKAITOS ATSKYRIMU IR SU SĄNAUDŲ PASKIRSTYMU SUSIJUSIŲ REIKALAVIMŲ SĄVADAS

36. Elektros energetikos įmonė turi suformuoti ir naudoti tokią Reguliavimo apskaitos sistemą, kuri leistų, pasibaigus einamojo ataskaitinio laikotarpio ketvirčiui, Komisijos reikalavimu per 30 darbo dienų pateikti Reguliavimo apskaitos sistemos informaciją už pasibaigusią einamojo ataskaitinio laikotarpio dalį.

37. Elektros energetikos įmonė turi suformuoti ir naudoti tokią Reguliavimo apskaitos sistemą, kurios teikiama informacija Komisijai leistų visiškai įsitikinti Apskaitos atskyrimo taisyklių, nurodytų šio Aprašo 7–18 punktuose, vykdymu ir sąnaudų paskirstymo taisyklių, nurodytų šio Aprašo 19–35 punktuose, vykdymu. Reguliavimo apskaitos sistemos teikiama informacija turi atitikti šiuos kriterijus:

37.1. tinkamumo kriterijų – ataskaitose pateikiami duomenys ir informacija turi būti naudingi ir pakankami informacijos gavėjui, vertinant elektros energetikos įmonės vykdomoje veikloje gautų pajamų, patirtų sąnaudų, naudojamo ilgalaikio turto paskirstymą verslo vienetams;

37.2. patikimumo kriterijų – ataskaitose pateikiami duomenys ir informacija turi tiksliai atspindėti elektros energetikos įmonės finansinę būklę, jose neturi būti reikšmingų klaidų ir nukrypimų;

37.3. palyginamumo kriterijų – ataskaitose pateikiami duomenys ir informacija turi sudaryti galimybę palyginti elektros energetikos įmonės skirtingų laikotarpių Reguliavimo apskaitos ataskaitų duomenis;

37.4. reikšmingumo kriterijų – ataskaitose turi būti pateikiami visi reikšmingi duomenys ir informacija. Duomenys ir informacija laikoma reikšmingais, jei jų (jos) nepateikimas ar klaidingas pateikimas gali turėti įtakos priimamiems sprendimams ar vertinimams, daromiems remiantis Reguliavimo apskaitos ataskaitomis.

38. Elektros energetikos įmonės, veiklą pradėjusios po Aprašo įsigaliojimo dienos – per šešis mėnesius nuo veiklos vykdymo pradžios privalo pateikti Komisijai Reguliavimo apskaitos sistemos laisvos formos aprašą (toliau – Sistemos aprašas). Elektros energetikos įmonių Komisijai pateiktas Sistemos aprašas turi atskleisti elektros energetikos įmonės reguliavimo (apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo) apskaitoje naudojamus principus, metodus ir tvarkas, atliekant apskaitos atskyrimą ir sąnaudų paskirstymą. Sistemos apraše elektros energetikos įmonė turi nurodyti, koks laikotarpis yra laikomas elektros energetikos įmonės finansiniais metais. Sistemos aprašą Komisijai elektros energetikos įmonė privalo pateikti su šiais neatskiriamą Sistemos aprašo dalį sudarančiais priedais:

38.1. detalus kiekvieno verslo vieneto paslaugų (produktų) sąrašas ir paslaugos (produkto) aprašymas. Jei elektros energetikos įmonė keičia verslo vieneto paslaugų (produktų) sąrašą, ji privalo pateikti Komisijai naują sąrašą, nurodydamas padarytus pakeitimus, ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo pusės einamojo ataskaitinio laikotarpio pabaigos;

38.2. elektros energetikos įmonės parengtas ir veikloje naudojamas detalus, veiklos poreikiams pritaikytas pajamų, sąnaudų ir ilgalaikio turto sąskaitų planas, leidžiantis elektros energetikos įmonei įgyvendinti Aprašo reikalavimus reguliavimo (apskaitos atskyrimo ir sąnaudų paskirstymo) apskaitos srityje;

38.3. pajamų, sąnaudų ir ilgalaikio turto kriterijų sąrašas, kuriame nurodyta kiekvieno paskirstymo kriterijaus ekonominė prasmė ir pagrindumas;

38.4. ilgalaikio turto vienetų ir (arba) jų grupių nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai (Aprašo 3 priedas);

38.5. kita informacija, įrodanti, kad elektros energetikos įmonės suformuota Reguliavimo apskaitos sistema, kurios pagrindu verslo vienetams yra paskirstomos pajamos, sąnaudos ir ilgalaikis turtas atitinka šio Aprašo reikalavimus.

39. Komisija turi teisę reikalauti tikslinti elektros energetikos įmonės parengtą Sistemos aprašą taip, kad jis atitiktų Aprašo reikalavimus. Nustatytus neatitikimus elektros energetikos įmonė

privalo pakoreguoti ir pateikti Komisijai patikslintą Sistemos aprašą per Komisijos nustatytą protingą terminą.

40. Apie naudojamos Reguliavimo apskaitos sistemos, kurios pagrindu verslo vienetams yra paskirstomos pajamos, sąnaudos ir ilgalaikis turtas pakeitimus elektros energetikos įmonė privalo pranešti Komisijai:

40.1. teikdama pakeistą Sistemos aprašą su priedais per 30 kalendorinių dienų nuo tokių pakeitimų dienos, jei įvykdyti pakeitimai lėmė reikšmingus skirtumus;

40.2. teikdama šio Aprašo 42 punkte nurodytas metines reguliuojamos veiklos ataskaitas, jei įvykdyti pakeitimai nelėmė reikšmingų skirtumų.

41. Elektros energetikos įmonė per 40 kalendorinių dienų nuo pusmečio pabaigos Komisijai turi pateikti Aprašo 4 ir 5 priedus.

42. Elektros energetikos įmonė, išskyrus įmones vykdančias veiklą elektros energijos gamybos termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse, kurioms taikoma Aprašo 4.7 papunktyje nustatyta tvarka, pasibaigus ataskaitiniam laikotarpiui (finansiniams metams), ne vėliau kaip iki kito ataskaitinio laikotarpio penkto mėnesio pirmos dienos, parengia ir pateikia Komisijai metines reguliuojamos veiklos ataskaitas. Informacija turi būti išsami, kad Komisija galėtų visiškai įsitikinti, kad ataskaitiniu laikotarpiu elektros energetikos įmonės naudota Reguliavimo apskaitos sistema įgyvendino Apskaitos atskyrimo taisykles, nurodytas šio Aprašo 7–18 punktuose, ir Sąnaudų paskirstymo taisykles, nurodytas šio Aprašo 19–35 punktuose. Elektros energetikos įmonės metines ataskaitas sudaro:

42.1. elektros energetikos įmonės vadovo raštiškas pareiškimas, kad elektros energetikos įmonės veiklos ataskaitiniu laikotarpiu naudota Reguliavimo apskaitos sistema bei metinių finansinių ataskaitų rinkinyje pateikta ataskaitinio laikotarpio informacija atitinka šiame Apraše nustatytą Apskaitos atskyrimo taisyklių ir Sąnaudų paskirstymo taisyklių reikalavimus;

42.2. konsoliduota pelno (nuostolio) ataskaita (Aprašo 1 priedas);

42.3. verslo vienetų ir paslaugų (produktų) ilgalaikio turto vertės ir nusidėvėjimo ataskaita, atskirai pateikiant viso verslo vieneto ir kiekvienos paslaugos (produkto) ataskaitas (Aprašo 2 priedas);

42.4. ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) normatyvai (Aprašo 3 priedas);

42.5. pajamų ir sąnaudų ataskaita (Aprašo 4 priedas);

42.6. paskirstymo kriterijų sąrašas, kuriame nurodyta kiekvieno paskirstymo kriterijaus vertė, taikymo sritis (kokiam (-iems) objektui (-ams) (sąnaudoms, ilgalaikiam turtui) paskirstyti konkretus sąnaudų paskirstymo kriterijus yra taikomas), kiekvieno paskirstymo kriterijaus trumpas ekonominis pagrindimas;

42.7. verslo vienetų suteiktų paslaugų (produktų) ataskaita (Aprašo 5 priedas);

42.8. perdavimo sistemos operatorius pateikia faktinių sąnaudų suvestinę pagal Ilgo laikotarpio padidėjimo sąnaudų (LRAIC) modelio suvestinių duomenų lentelę (Aprašo 6 priedas);

42.9. skirstomojo tinklo operatorius, kurio veiklos teritorijoje esančių vartotojų skaičius didesnis nei 100 tūkst., pateikia faktinių sąnaudų suvestinę pagal Ilgo laikotarpio padidėjimo sąnaudų (LRAIC) modelio suvestinių duomenų lentelę (Aprašo 7 priedas);

42.10. pagrindimas dėl vidaus sandoriais įsigyjamų paslaugų ar prekių, reikalingų reguliuojamai veiklai vykdyti, poreikio ir (ar) jų ekonominės naudos (Aprašo 8 priedas). Ataskaitoje turi būti aiškiai nurodyta, kuriam sąnaudų pogrupiui jos priskirtos. Ataskaitą teikia elektros energetikos įmonė ataskaitiniu laikotarpiu vidaus sandoriais įsigijusi paslaugų ar prekių reguliuojamai veiklai vykdyti. Nepagrįstų vidaus sandorių kaštai nėra pripažįstami elektros energetikos įmonės sąnaudomis, būtinomis reguliuojamai veiklai vykdyti, ir jos nėra įtraukiamos nustatant reguliuojamų paslaugų kainų viršutines ribas.

42.11. jei elektros energetikos įmonė investicijų projektą ar jo dalį vykdo naudodama savo išteklius, ji turi atskirai parodyti kapitalizuojamas veiklos sąnaudas, pateikdama visų sąnaudų straipsnių sąrašą su atitinkamomis sumomis;

42.12. elektros energetikos įmonės metinių finansinių ataskaitų rinkinys, sudaromas pagal Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymą, ir audito išvada (jei auditas buvo

atliktas). Jei elektros energetikos įmonę sudaro keli juridiniai asmenys, turi būti pateiktas kiekvieno elektros energetikos įmonę sudarančio juridinio asmens metinių finansinių ataskaitų rinkinys bei konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys, jei toks pagal Lietuvos Respublikos konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatymą, jei elektros energetikos įmonė valdo kelis juridinius asmenis, dukterines arba asocijuotas įmones, kurių veikla nėra reguliuojama;

42.13. elektros energetikos įmonės nuožiūra – kiti dokumentai ir informacija, padedantys Komisijai įsitikinti, kad elektros energetikos įmonė ataskaitiniu laikotarpiu vykdė šiame Apraše nustatytas Apskaitos atskyrimo taisykles ir Sąnaudų paskirstymo taisykles.

43. Įmonės, vykdančios veiklą elektros energijos gamybos termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse, metinę atskaitomybę bei kitas su reguliavimo apskaita susijusias ataskaitas bei dokumentus teikia Metodikoje nustatyta tvarka.

44. Komisijai raštu pareikalavus, elektros energetikos įmonė per 10 darbo dienų privalo detalizuoti Komisijai pateiktus dokumentus ir (arba) suteikti papildomos informacijos. Elektros energetikos įmonė privalo užtikrinti, kad Komisijai teikiama informacija būtų tiksli, teisinga, pagrįsta, palyginama ir išsami.

45. Paašikėjus, kad pagal Aprašo 41 ir 42 punktus pateiktose reguliuojamos veiklos ataskaitose nurodyti netikslūs duomenys, elektros energetikos įmonė privalo nedelsiant raštu informuoti Komisiją, nurodant kokius duomenys ir dėl kokių priežasčių turi būti pakoreguoti, bei per 10 darbo dienų Komisijai pateikti patikslintas reguliuojamos veiklos ataskaitas per Duomenų surinkimo ir analizės informacinę sistemą (toliau – DSAIS).

46. Elektros energetikos įmonės naudojamos Sistemos aprašas bei reguliuojamos veiklos metinės ataskaitos, išskyrus konfidencialią informaciją, yra vieši ir skelbiami įmonės tinklalapyje arba Komisijos tinklalapyje. Elektros energetikos įmonė, teikdama Komisijai reguliuojamos veiklos metines ataskaitas, privalo nurodyti, kokia informacija yra konfidenciali, bei nurodyti tos informacijos laikymo konfidencialia teisinį pagrindą.

47. Elektros energetikos įmonė Komisijai privalo pateikti audituotą metinių finansinių ataskaitų rinkinį bei auditoriaus išvadą. Šiuo atveju audito patikros objektas turi būti Aprašo 1, 2, 4 ir 8 priedai, elektros energetikos įmonės ataskaitiniu laikotarpiu naudotos Reguliavimo apskaitos sistemos ir Aprašo 1, 2, 4 ir 8 priedų atitikimas šiame Apraše nustatytoms taisyklėms bei Komisijos 2015 m. sausio 15 d. nutarimu Nr. O3-3 „Dėl Elektros energetikos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos patvirtinimo“ patvirtintos Elektros energetikos perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų bei visuomeninės kainos viršutinės ribos nustatymo metodikos 7.2 papunkčio nuostatomis. Auditoriaus išvada yra vieša ir skelbiama elektros energetikos įmonės tinklalapyje arba Komisijos tinklalapyje.

48. Auditoriui atsisakius pareikšti nuomonę ar pareiškus neigiamą nuomonę apie ūkio subjekto ataskaitose esančią informaciją, elektros energetikos įmonė privalo užtikrinti reguliuojamos veiklos apskaitos duomenų patikimumą bei teisingumą ir atlikti pakartotinį audito vertinimą, kurio sąnaudos nėra laikomos būtinosiomis sąnaudomis ir yra nepaskirstomos.

49. Elektros energetikos įmonei savo iniciatyva teikiant patikslintą metinių reguliuojamos veiklos ataskaitų rinkinį, elektros energetikos įmonė turi gauti ir pateikti Komisijai nepriklausomo auditoriaus įvertinimą, ar atlikti pakeitimus reguliuojamos veiklos ataskaitų rinkinyje yra reikšmingi bei ar reikalingas pakartotinis auditas. Elektros energetikos įmonė, planuodama pateikti patikslintą reguliuojamos veiklos ataskaitų rinkinį, iš anksto turi informuoti Komisiją, kad kreipėsi į auditorių dėl vertinimo pateikimo.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

50. Komisija, vertindama elektros energetikos įmonės pateiktus duomenis, tarp jų ir duomenis apie uždirbtų pajamų, patirtų sąnaudų ir ilgalaikio turto dydį bei struktūrą, naudoja:

50.1. tiesiogiai iš elektros energetikos įmonės gautus Reguliavimo apskaitos sistemos duomenis bei kitą informaciją, gautą vykdant kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytus reikalavimus;

50.2. turimus duomenis apie atitinkamas paslaugų (produktų) pajamas, sąnaudas ir ilgalaikį turtą.

51. Elektros energetikos įmonės privalo atsakingai planuoti pinigų srautus bei pelno paskirstymo metu įvertinti bent 5 artimiausių metų investicijų poreikį ir, jei reikia, numatyti rezervą, užtikrinantį pakankamą reguliuojamoje veikloje naudojamo ilgalaikio turto sukūrimo ar atstatymo finansavimą. Komisija, nustatydamą teikiamų paslaugų kainų viršutines ribas ir reguliuojamas kainas, įvertina šio punkto reikalavimų laikymąsi.

52. Komisija turi teisę iš elektros energetikos įmonių per Komisijos nustatytą protingą terminą gauti visą informaciją ir dokumentus, įskaitant pirminių apskaitos dokumentų kopijas, būtinus įstatyme numatytoms Komisijos funkcijoms vykdyti.

53. Aprašo priedus bei kitus dokumentus, nurodytus 41 ir 42 punktuose, elektros energetikos įmonė privalo pateikti elektronine forma per Komisijos DSAIS.

54. Elektros energetikos įmonės, pažeidusios Aprašo reikalavimus, taip pat už informacijos, nurodytos Apraše, nepateikimą ar žinomai klaidingos informacijos pateikimą, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

55. Esant neaiškumų dėl šio Aprašo nuostatų taikymo elektros energetikos įmonės turi teisę, o esant neaiškumų dėl tam tikrų sąnaudų priskyrimo reguliuojamai ar nereguliuojamai veiklai – privalo kreiptis į Komisiją metodinės pagalbos. Komisija, gavusi elektros energetikos įmonės prašymą, privalo teikti konsultaciją Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

56. Komisijos veiksmai ar neveikimas, įgyvendinant Aprašą, gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis.
